

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปผู้บริหาร	๗
ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปเกี่ยวกับพัฒนาการพื้นที่ นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด	
1.1 ข้อมูลสภาพของพื้นที่	1
1.1.1 การปกครอง	1
1.1.2 เมืองและชุมชน	1
1.2 สภาพลักษณะทางภูมิศาสตร์	4
1.3 สภาพของทรัพยากร	5
1.3.1 ทรัพยากรดิน	5
1.3.2 ทรัพยากรแร่ธาตุ	6
1.3.3 ทรัพยากรน้ำ	6
1.3.4 ทรัพยากรป่าไม้	9
1.3.5 ทรัพยากรทางทะเลและพื้นที่ชายฝั่ง	10
1.3.6 ทรัพยากรการท่องเที่ยว	11
1.4 นโยบายและลักษณะการใช้พื้นที่	12
1.5 จำนวนประชากร	13
ส่วนที่ 2 แนวคิดที่ใช้ในการศึกษา	
2.1 สิทธิการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม	15
2.1.1 หลักการมีส่วนร่วมในกฎหมายไทย	18
2.1.2 ปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมในพื้นที่ที่ทำการวิจัย	25
2.2 หลักการของกฎหมายสิ่งแวดล้อม	34
2.2.1 หลักการมีส่วนร่วมของประชาชน	36
(Public Participation)	

สารบัญญ (ต่อ)

	หน้า
2.2.2 หลักป้องกันความเสียหายไว้ล่วงหน้า (Principle of Precaution)	40
2.2.3 หลักผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย (Polluters Pay Principle)	42
2.2.4 หลักความยุติธรรมระหว่างคนรุ่นคน (Intergenerational Equity)	44
2.2.5 หลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development)	45
2.2.6 หลัก Improvement	46
2.2.7 หลัก Penaltive damage	46
2.3 แนวคิดการบริหารงานภาครัฐ	47
2.4 แนวคิดการพัฒนาระบบกฎหมายสิ่งแวดล้อม	54
2.4.1 การปรับปรุงโครงสร้างองค์กรในพื้นที่	58
2.4.2 การบูรณาการอำนาจหน้าที่องค์กรแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม	59
2.4.3 การปรับเรื่องการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของราชการ (โดยเฉพาะเขตนิคมอุตสาหกรรม)	60
2.4.4 การเข้าถึงพยานหลักฐานที่อยู่ในครอบครองของเอกชน	60
2.4.5 การปรับระบบการฟ้องร้องคดีในชั้นศาลเพื่อ การพิสูจน์ความผิดและความเสียหาย	61
2.4.6 การนำระบบฟ้องคดีแบบกลุ่มมาใช้ (Class Action)	63
2.4.7 การใช้เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์จัดการปัญหาสิ่งแวดล้อม	64
2.4.8 การจัดการปัญหาที่เกิดจากผู้ประกอบการโดยใช้ หลักธรรมาภิบาล และบรรษัทภิบาล (CSR)	66
2.4.9 การปรับระบบประเมินผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ	66
2.4.10 มาตรการคุ้มครองเยียวยาในพื้นที่ประสบปัญหา	67
2.4.11 การจัดระบบระงับข้อพิพาทในพื้นที่พิเศษ (นิคมอุตสาหกรรม)	68

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.4.12 การสร้างเครือข่ายเฝ้าระวังปัญหาแบบมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย	68
2.4.13 การส่งเสริมความเข้มแข็งของภาคประชาชน	69

ส่วนที่ 3 กรณีศึกษา

3.1 ปัญหาจากภาครัฐ (Top-Down)	70
3.1.1 ปัญหาข้อกฎหมายหลักในการแก้ไขปัญหา	70
3.1.2 การบังคับใช้กฎหมายในพื้นที่	70
3.1.3 โครงสร้างและอำนาจหน้าที่ขององค์กรแก้ไขปัญหาภาครัฐ	71
3.1.4 การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารภาครัฐ	71
3.1.5 ปัญหาที่เกิดขึ้นในเขตอำนาจของนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด	72
3.1.6 การรับเรื่องราวร้องทุกข์	73
3.2 ปัญหาที่เกิดขึ้นกับภาคประชาชน (Bottom-Up)	73
3.2.1 ประชาชนและประชาสังคมกับการรับรู้สิทธิ	73
3.2.2 การเข้าถึงข้อมูลทางวิทยาศาสตร์และสิ่งแวดล้อม	73
3.2.3 อุปสรรคทางกฎหมาย	73
3.2.4 อุปสรรคในการใช้สิทธิหรือเรียกร้องสิทธิของประชาชน	73
3.2.5 การใช้นโยบายแห่งชาติเพื่อสร้างความชอบธรรม ในการคัดรอนสิทธิของประชาชน	74
3.2.6 จุดแข็งและศักยภาพของประชาชน	74
3.3 ปัญหาผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมของประชาชนจาก การพัฒนาอุตสาหกรรมในพื้นที่มาบตาพุด	74
3.3.1 ข้อจำกัดด้านโครงสร้างของกฎหมาย	75
3.3.2 ข้อจำกัดด้านเนื้อหาของกฎหมาย	75
3.3.3 ข้อจำกัดด้านภารกิจของหน่วยงานต่าง ๆ	78
3.3.4 ข้อจำกัดด้านทัศนคติและความเชื่อของประชาชน	78
3.3.5 ปัญหาการกระจายอำนาจและความพร้อม ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	78

รายงานผลการศึกษา

เพื่อจัดทำข้อเสนอในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่เป็นอุปสรรค
ต่อการส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมในเขตมาบตาพุดและจังหวัดระยอง

สารบัญญ (ต่อ)

	หน้า
3.4 บทวิเคราะห์ในเชิงระบบในมิติทางกฎหมาย	79
3.4.1 ปัญหาในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535	80
3.4.2 สิทธิของประชาชนในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการต่าง ๆ นั้นมีข้อจำกัด	80
3.4.3 สิทธิในการแสดงความคิดเห็นของประชาชนยังไม่มีกฎหมายระดับพระราชบัญญัติออกมารองรับ	81
3.5 บทวิเคราะห์ในเชิงภาพรวมของปัญหาการบริหารจัดการพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก	81
3.5.1 โจทย์การบริหารจัดการเขตพื้นที่พัฒนาอุตสาหกรรมกับแนวทางการแก้ปัญหา	82
3.5.2 การจัดองค์กรมเพื่อการบริหารจัดการเขตพื้นที่พัฒนาอุตสาหกรรม	98
3.6 ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษา	107
ส่วนที่ 4 บทสรุป	118
บรรณานุกรม	121
ภาคผนวก	124
ก. ความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมในเขตอุตสาหกรรมกรณีศึกษา ปัญหาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก	
ข. ความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เรื่อง “การป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษที่เกิดจากการพัฒนาอุตสาหกรรมในภาคตะวันออก กรณีศึกษาในจังหวัดระยอง”	